

ראיון ברזולוציה גבוהה – שיחה עם ליאת אלבלינג

מאת [הדס רשף](#) > 24/04/2011 • 19:14

משהו קטן וטוב קורה במוזיאון רמת-גן. דגש על הקטן. מוזיאון ר"ג נחשב כבר שנים כלא רלוונטי בשדה – כזה שאינו מציע שום דבר משמעותי. דורות שזוכרים אותו בגדלותו אומרים זאת בכאב, הדור הצעיר מופתע שבכלל יש מוזיאון ברמת-גן.

הסדרה "שישי-ראשון" באוצרותה של אילת השחר-כהן התחילה כבר לפני זמן רב, אבל רק לאחרונה, ואחרי שנשלח קול קורא לאמנים צעירים להציג תערוכת יחיד ראשונה, נראה שהרעיון להציג במוזיאון אמנות עכשווית ומעניינת קורם עור וגידים.

גם טבע דומם יכול להיות חדשני – קרוואג'ו, 1597

בעקבות זאת, אמנים רבים כיתתו רגליהם, או יותר נכון שפשפו את הרב-קו לכיוון מזרח, הן בתערוכה שנפתחה למיכל לוי לפני כחודשיים, והן לפתיחת תערוכתה של ליאת אלבלינג לפני מספר שבועות. ההלם בכניסה למוזיאון גדול: מוזיאון של עציצים ופרחים, ז"א של ציורי פרחים ועציצים – חללים גדולים, מפוארים, מפנקים, נחשקים – מלאי אגרטלים. ואז בקומה השנייה, בין חללי צמחים נוספים, מגלים ביתן

קטן, עשוי קירות גבס, ובפנים – הפתעה! אמנות! אבל באמת! אז סוף סוף יש סיבה להגיע למוזיאון רמת גן.

זה קורה

את ליאת הכרתי בערך לפני שנה. התגובה הראשונה שלי לעבודות שלה היתה שמחה גדולה. לפני שחזרתי לצייר בפול גז ולעשות כל מני דברים נוספים ולכנות את עצמי כלבויניק של אמנות, הגדרתי את עצמי כצלמת ששונאת צילום. את הסיבה לכך פחות או יותר אפשר לקרוא [כאן](#), בפוסט אמוציונאלי שכתבתי אחרי ביקור בתערוכת בוגרים של בצלאל. במילים אחרות – הצילום נעשה כבר כל כך מדויק, מודע לעצמו ברצינות כה תהומית, שהוא איבד את חינו וטיבו. לדעתי כמובן.

כשאני חושבת על אמנות אני חושבת על תשוקה, על עולמות שלמים המלאים בתוכן, סיפורים, צבעים, פילוסופיה, חברה ושיקוף של תקופה. והתקופה שלנו היום היא דיגיטלית במהותה. מוצפת מודעות למניפולטיביות, ללא ללחוץ על לינק שמבטיח להראות תמונה שלך מהתיכון בפיג'מה, ללא לענות להודעה קולקטיבית בפייס "הו! כמה טוב שאת פותחת תערוכה כי אתמול הייתי בתערוכה של זהבה סימון והיא היתה מזעזעת ממש". ברור שזה עוד קורה, וקורה לכולם, אבל צילומי עציצים, כמו ציורי עציצים, גם אם זה בפורמט ריבועי, ורק אם זה לא מודע לעצמו, זה תכלס על הפנים.

ולו ידעו הפיגומים לשיר – גורדון מאטה-קלארק

וזה למה כל כך שמחתי לראות מה שליאת עושה. בפוטושופ כולם משתמשים, כל הזמן, ומשום מה, בקושי רואים צלמים ישראלים שעושים בזה שימוש מלבד תיקוני צבעים, יישור וקרופ. ליאת צוללת לעולם הזה ובונה, כמו באמנות, עולמות חדשים. אז כשראיתי את העבודות צווחתי עליה שהיא חייבת להעזיז יותר וללכת עד הסוף, כמו שיוצא לי לפעמים לעשות הכי בכוונות טובות כל פעם שאני רואה משהו עם ניצוץ מרגש, כמו אמא פולניה שרוצה שהילד שלה יממש את הפוטנציאל שלו.

ומאז אני עוקבת בהתרגשות אחרי התהליך יצירה שלה, ולקראת התערוכה ישבנו שעות ארוכות ועברנו על חומרים. ובסופו של דבר, לחלל הקטנטן והחביב שבין חללי החממה של המוזיאון, היא יצרה תערוכה מדויקת ומרהיבה להפליא, אבל זה רק פסיק במח קודח וגאון, ואני רוצה, עכשיו בשיחה איתה, לנסות ולדלות ממנו קצת. חלל התצוגה אולי קטן ונפח העבודות גדול, אז אנסה כאן למלא איזה חסך בעושר ועומק עבודותיה.

בואי נתחיל בתערוכת הגמר שלך במנשר, לפני שנתיים.

"זה התחיל מזה שהצטלמתי עם אנשים זרים ברחוב, בהתחלה אלה היו יותר סנפ שוטים, מאין צילומי רחוב בהן אני מופיעה כמו במקרה, וזה המשיך בסיטואציות שונות בהן אני מנסה לייצר מאין אלבום

משפחתי. ביקשתי מזרים להצטלם איתם, בחנתי מה קורה כאשר אני נשכבת ומניחה את הראש על ברכיים של בחור, מתחבקת, מצטרפת לחבורה של בנות 15. העבודות האלה עוד היו תצלומים אחידים, החיבורים הגיעו כשלב שני. צילמתי אנשים בנפרד, ואז חיברתי ביניהם ושמתי אותם ברקע נופים אורבאניים שהורדתי מהאינטרנט.

ליאת אלבלינג, ללא כותרת, 2008

בשלב הזה התחלתי לחבר גם את עצמי ואת המשפחה שלי. אחת מהעבודות הראשונות הייתה דיוקן שלי עם אחותי, הבת שלה ואמא שלי; תכננתי לשתול שם גבר אחר, זר שצילמתי ברחוב. תכננתי לעשות מספר ורסיות, ובכל פעם להחדיר דמות זרה אחרת כבת משפחה. ביום הצילומים אבא שלי היה במקרה בלוויה, חודש אחר כך הוא חלה ונפטר, כך שתצלום זה נהיה עבודת מפתח בלי שהתכוונתי לכך".

ליאת אלבלינג, משפחת אלבלינג, 2008

**לבסוף הצגת דיוקנאות עצמיים בהם את מופיעה לצד גברים זרים כשברקע נראים נופי תיירות.
אפשר להגיד שאלה הטיוולים שלא חווית עם אביך?**

"מתבקש לחשוב שהסדרה מתייחסת באופן ישיר למות אבי. אין ספק שעברתי טיפול בסדרה הזאת, שגם מלווה בהרבה תחושות אסורות, שאולי אני עושה מעבר חד מדי מעיכול אובדן ליצירת פנטזיה. כפי שניתן להבין העיסוק בתצלומי משפחה התחיל עוד קודם, והוא כמובן התחזק לאחר המקרה, נקודת המוצא שלי היא לאו דווקא ביוגרפית בלבד, והיא מכילה גם מחשבות על הפרקטיקה הצילומית, על היכולת של צילום לקבוע סיטואציה, וכך להבין באיזה אופן היא פועלת במקביל למציאות וכיוצא מכך לביוגרפיה שלי. העבודה שבה גבר זר נכנס בתור אבא שלי התחילה עוד לפני שידענו על המחלה, וזה כמובן חידד את התהליך שלי".

ליאת אלבלינג, מתוך הסדרה "bubble & squeak" שהוצגה בתערוכת הגמר ב-2009

יש תמונות בהן נראה בינך לבין המצולם קשר של אב ובת, וחלק בהן נראה קשר יותר פיקנטי עם שוגר דדי.

"תסביך אלקטרה, למה להגיד שוגר דדי, למה מילים גסות".

ובכל זאת.

"הסדרה כולה היא מאין מתכון לרצף של טעויות, מפגש בין נערה צעירה לעשרים גברים מבוגרים, המגע והקירבה בניהם. מגע וקירבה תמיד יכולים להיות מאוד נעימים, אבל גם מטרידים ומסוכנים. זה נכון לכל מערכת יחסים, גם במערכות יחסים הכי בריאות. אין ספק שבסדרה הזאת היתה בדיקה של גבולות. אלה גבולות של נורמה חברתית, אני חושבת כבר עכשיו עלי בגיל חמישים מצטלמת כקוגרית עם גברים צעירים, חוזרת לאותה "זירת פשע" עם נער צעיר שיכול להיות הבן שלי או המאהב שלי".

ליאת אלבלינג, מתוך הסדרה "bubble & squeak" שהוצגה בתערוכת הגמר ב-2009

במקביל התחלת לעבוד גם על סדרת המבנים.

"אין ספק שהעיסוק בבית קשור למשפחה. הסדרה התחילה בעיסוק שלי ביחסים וההבדלים שבין המילים Home ו-House. בעברית יש רק את המילה 'בית', אין הבחנה בין המבנה לבין המשמעות שלו, בין המבנה ובין מה שקורה בתוכו. זה כמו התהליך שעוברים עד שמתחילים לקרוא לדירה חדשה בית. זה החום הזה שאני תמיד מחפשת. תמיד אהבתי אמהות של חברות שלי, חום זר, אחר. תמיד גם הסנדוויצ'ים של החברות נראו לי יותר מפתים. הזרות, מה שאין לך/שהוא לא שלך, הופך אותם לנחשקים יותר, שזה כמובן משיק לסדרת הגברים.

במקביל, אני מתעניינת בפונקציונאליות ודיס-פונקציונאליות של ארכיטקטורה. כשהייתי ילדה ארכיטקט תכנן לנו שינוי מבני בחדרים, שינוי שהחל בשבירת קירות ולא הושלם מעולם. לדוגמה, ניסיון לאחד בין החדר שהיה שלי, והחדר הצמוד אליו שנקרא "חדר הבן", אשר כונה על ידי הוריי כמו בדיחה, כי אנחנו שתי אחיות. כך התחלתי "לנקות" את הבתים שצילמתי. ניקיון תמיד קשור לרגש, למחיקה, להדחקה, לחומות מגן. כשנכנסים לבית והרצפה נקייה והכל עשוי משיש ואסור להשתעל שם, ברור שמשוהו שם לא בסדר. בבית שגרים בו יש בלגאן, שיוצר חום, שמראה על חיים".

ליאת אלבלינג, ללא כותרת, 2008

ארגוני כלים. הכל מסודר, הכל בקבוצות. ממוין, משויך, הכל לפי הסדר. לכל ארגון שם.

הכרית משתייכת לכלי המיטה. הפטיש שייך לאבא.

(ליאת אלבלינג, 2011)

את כל הזמן מדברת על הכלל ובלגאן כעל רגש וחיים, אבל אני מכירה אותך כנקייה ומסדרת סדרתית, וגם העבודות שלך נקיות ומסודרות לעילא.

"הצורך לארגן ולסדר אצלי הוא כמעט כמו צורך הישרדותי, הוא נותן לי שקט, מאפשר לי להמשיך להתקדם בחיים. אני לא יכולה לעשות דבר אחד אם אני לא מסיימת דבר אחר. אולי זה קשור גם לחינוך שגדלתי עליו, שאומר שדברים צריכים סדר. אני צריכה סדר, והסדר הזה הוא לא רק במיקום של דברים אלא גם בחיים; זה מתקשר לעשייה שלי – יצירה של דבר חדש ו"הקפדה על", ככל שהתמונה מתארת מקום שאתה רוצה להיות בו, זה מקום מפלט, אבל שלמות היא מקום מסוכן. זאת טחינת מים, עושים סדר כי יש חוסר סדר, אלה החיים, יש דינאמיות".

אני בחורה נורא מבולגנת, החדר שלי תמיד נראה כמו אחרי סופת טורנדו, בטח ובטח בתקופות עמוסות. מצד שני, אם תכנסי לי למחשב, יש שם תיקיות שמסודרות בקטלוג יקי ממש. יש אצלי הבחנה בין מה שחשוב שיהיה מסודר ומה שלא. אצלך נראה שאת לא יכולה להיות אחרת, אין אצלך הבחנה, זה להיות תחת אותה אסתטיקה, נראה שאת נלחמת בזה באופן כמעט אוטומטי.

"גם כשאני שוטפת כלים הכוסות יהיו מיושרות אחת לשנייה, גם כשאני תולה כביסה, בכל פעולה בסיסית חייב להיות סדר. אבל זה כמו משחק עבורי, זה לא בקונטציה שלילית, אלא חיפוש אחר הגיון".

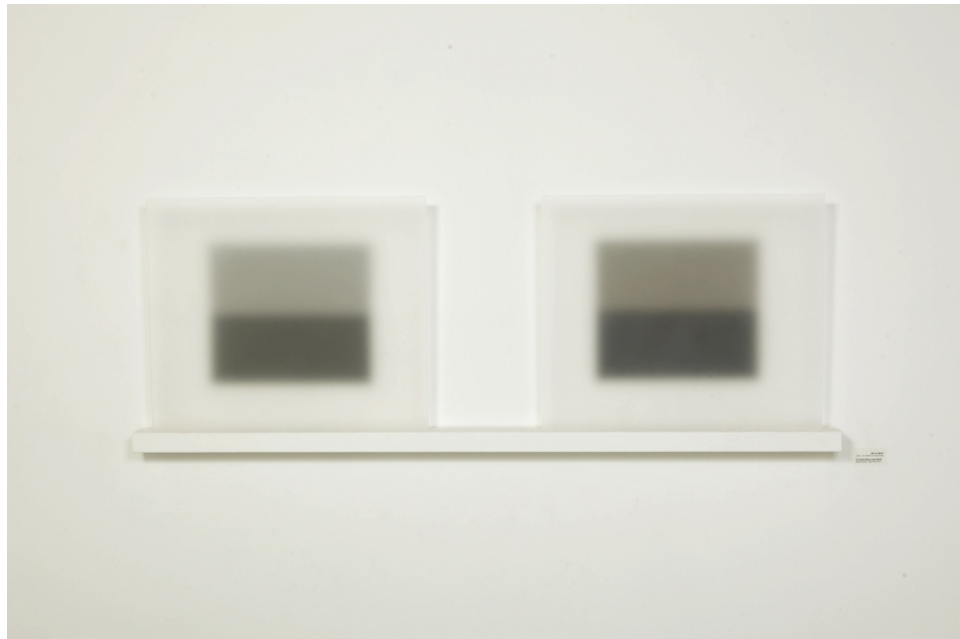

ליאת אלבלינג, ללא כותרת, 2008

אבל בעבודות שלך את דווקא מדברת על חוסר ההיגיון.

"חוסר ההיגיון הזה הוא אותו חוסר הגיון שנמצא סביבנו כל הזמן, כמו למשל כספומט שנתלה גבוה מדי, אסונות טבע, דלת כניסה לבית בגובה מטר וחצי, או אפילו סתם עבודות בנייה לא טובות שנעשו כלאחר יד. אני לוקחת את זה לקיצוניות אחרת. חשוב לי להעלות שאלות עלינו כבני אדם, כחברה, הצרכים הזוגיים והמשפחתיים שלנו, התא המשפחתי. על היכולת של האדם להסתגל ומה הגבולות האדומים שאי אפשר בלעדיהם, כמו חלונות. בהעדר חלונות הבית נראה כמונומנט, כמצבה.

חשוב לי להדגיש שעם כל המחקרות, מה שאני בוחרת להשאיר מקבל חשיבות, ולצידן אני גם שותלת בתמונה דברים כמו שמיים פסטורליים, או מנקה בית לגמרי ומוסיפה לו דלת ממקום אחר. העיסוק במבנים לאורך זמן הציף שאלות המתרחקות מהתא המשפחתי ומתמקדות יותר בהגיון חברתי. היום השאלות שמעסיקות אותי הן על תפיסת מרחב והפונקציונאליות של מדיום הצילום, הצילום כמדיום סימולטאני, איך אנחנו תופסים מציאות דרך צילום. אני חוזרת למאפיינים הבסיסים של האמנות: פרספקטיבה, אור וצל, היחס בין דו מימד ותלת מימד, מפגש בין חומרים וטקסטורות".

ליאת אלבלינג, 'יש ספק – אין ספק', 2011, מדף עץ, לוחות פרספקס פרוסט, לוחות שיש גרניט ואבן קיסר

אם לחטוא בניים דרופינג, אני לא יכולה שלא לחשוב על גורדון מאטה קלארק ורייצ'ל ווייטריד. העבודות החדשות שלך מאוד פיסוליות, מה שגם יכול להביא אותנו לעיסוק באובייקטים בתערוכה הנוכחית.

"בתערוכה התעסקתי לראשונה עם הצבה של אלמנטים תלת-מימדיים. הם פועל יוצא מהעיסוק שלי ביחסים בין דו מימד ותלת מימד בצילום, ודרכם ניסיתי לדבר על תפיסה והיסטוריה של צילום. העולם מוצף בדימויים, וכאמנית העוסקת בצילום אני תוהה מה הייחודיות של הדימויים שלי ביחס למה שכבר קיים. זה כמובן קשור גם לאינטרנט, ההצפה והזמינות של הדימויים וקלות ההדפסה הביתית. תמונה היא כבר לא פריט נדיר. אני שואלת את עצמי למה העולם צריך לקבל ממני עוד דימוי".

אבל בעצם גם ביצירת אובייקט את נותנת לעולם עוד דימוי.

"האובייקטים הם מבחינתי דלת למקום חדש. נדמה שהתכנים בהם אני מתעסקת היום קשורים פחות ופחות לתוכן ונרטיב, והם יותר ניסיון שלי לשאול שאלות על המדיום עצמו: איך נראה צילום, ממה הוא עשוי, מה המאפיינים שלו, ועל חוויית הצופה, כיצד צילום נתפס, כיצד הוא משקף את החברה וכו'".

אני חייבת לחלוק עליך, השיח הזה היה קיים מתחילת ימיו של המדיום, ומאותו שיח כמעט מאוס על "הצילום מת". אני חושבת שאת דווקא יוצרת דברים חדשים שקשורים בתרבות הויזואלית הנוכחית, תרבות שקשורה למדיה, לתרבות צריכה, לקטלוגים, לניקיון דוגמניות על ידי פוטושופ, על השלמות שיכולה להיווצר רק באמצעות טכנולוגיות חדשות.

"זה נכון, לא הייתי יכולה לעשות את העבודות האלו בזמן אחר. אני מתייחסת להפשטה החדשה, ההפשטה שקשורה בעידן הדיגיטאלי. אני יכולה להתייחס לדוגמה לדגנית ברסט שעברה מהפשטה אנלוגית של גרעיניות להפשטה של פיקסלים ודיגיטציה. העבודה "כחול ירוק" קשורה מצד אחד לאפשרות דגימת צבע, למספרים אוניברסאליים של צבעים, אבל מצד שני לחזרה ליסודות של המופשט של רותקו או מונדריאן. ובעצם אני עושה תהליך הפוך – מתוך החשיבה הצילומית והעבודה עם המחשב, יצרתי אובייקט פיסולי. הוא תלוי על הקיר, אבל הוא החומר עצמו, וכשהוא ניצב ליד העבודות המצולמות זה יוצר בלבול. לוקח זמן להבין שזה אובייקט ולא באמת צילום.

העבודה כחול ירוק מורכבת מ-2 פלטות של זכוכית המחוברות יחד בתנור בחום גבוה ומסגרת עץ. בעבודה זו ביקשתי לרמז על אופני תצוגה של צילום כמו פריים ומסגור. חשבתי על המסגור ללא זכוכית האופייני היום. תוכן העבודה וכן השם שלה "כחול וירוק" מתייחסים להפשטה ותמצות של נוף, כמה שמאפיין סוג מסוים של עיסוק בצילום עכשווי, אבל מתוך תפיסה קלאסית של קומפוזיציה"

ליאת אלבלינג, "כחול וירוק", 2011

לצד העבודות המאוד פילוסופיות שעוסקות בחשיבה על הצילום בעידן הדיגיטאלי, לא הצלחת להימנע והכנסת פנימה דיוקן עצמי, בו את נראית בובתית ומשופצת לעילה, ואת גם הדמות היחידה שם.

"בשנים האחרונות עבדתי כאסיסטנטית לצלמי פרסום, היום אני מצלמת מוצרי צריכה לחברה שמקטלגת מוצרים ואין ספק שהעבודה לפרנסתי מחלחלת אל תוך היצירה. הפורטרט מתיישב מבחינתי בשורה אחת עם שאר האובייקטים. זה תהליך של חיפצון עצמי. שם העבודה הוא "Liat – You belong to me", אני מציגה את עצמי כעוד אובייקט, כי ככה החברה היום מנסה לגרום לנו להתייחס לעצמנו, כאל מוצרים. אנחנו מוצרים פוטנציאליים, על מנת שנרכוש מוצרים שיגרמו לנו להראות כמו דמות ממגזין, רק שכמובן כדי להגיע לדימוי הזה צריך בעיקר פוטושופ ואמצעים טכניים שכלל לא קשורים למשל לקוסמטיקה. יחד עם הקטלוגיות של הדימוי שלי ושל שאר העבודות, יש בדיוקן סממנים מצילום ישן-קלאסי, המסגרת האובאלית, המבט הקפוא ב-45 מעלות מהמצלמה, והבלורית. כל אלה הם מבחינתי מסמנים אשר מאפשרים לנו להזדהות עם הדימוי, אבל גם לתהות לגביו".

קצת מבט לעתיד, ואולי זה עוד מוקדם, התערוכה הזאת מסמנת שינוי בעשייה שלך, לאילו כיוונים נראה לך שהעשייה שלך תמשיך?

"העשייה שלי היא תמיד רוחבית ומתקיימת במספר מישורים. אני ממשיכה לחקור את המדיום כחומר, כהצבה, חיבורים בין תצלומים שונים וריטושם, והחיבורים מתחילים לבוא לידי ביטוי גם פיזית במה שאני מצלמת. חודש הבא אני הולכת להציג תערוכה לסוף שבוע בגלריה אינדי, שם אני מתכננת צילום "סייט-ספסיפיק": לצלם את החלל ואז להציג אותו בתוך עצמו, לצד תצלום נוסף שיקיים איתו דיאלוג".